

1. juni 2017

Ny ordning for landvind – perspektiver for fortsat lokal forankring og teknologineutrale udbud

Dette notat beskriver Danmarks Vindmølleforenings forslag til en model for lokal forankring af etablering af nye landvindmølleprojekter igennem en ny ordning for landvind i Danmark efter udløb af den eksisterende ordning i februar 2018.

Lokal forankring er nødvendig for at sikre en fortsat bred folkelig accept af den mest omkostningseffektive teknologi i den grønne omstilling. En lokal forankring sker mest hensigtsmæssigt gennem en aktiv lokal deltagelse i ejerkredsen af landvindmølleprojekter og bør kunne modvirke nogle af de gener, som naboer og det øvrige lokalsamfund oplever ved etablering af nye landvindmøller.

Den nuværende køberetsordning har ikke i alle nye projekter formået at få udbredt den lokale forankring, bl.a. med baggrund i at økonomien i mange projekter ikke har været attraktiv for potentielle købere samt negativ omtale fra vindmøllemodstandere. Der er derfor brug for nye rammer for den lokale forankring, som beskrevet i dette notat. Det er Danmarks Vindmølleforenings anbefaling, at en kommende dansk ordning for landvind bliver inspireret af de nyligt indførte ordninger for lokale projekter i andre lande, f.eks. i Tyskland.

Nedenfor vil der desuden blive argumenteret for, at såfremt der opnås politisk enighed om teknologineutrale udbud, bør der i forbindelse med det kommende energiforlig igangsættes en analyse af rammevilkårene for forskellige teknologier for at belyse mulighederne for ensartede konkurrencevilkår.

1. Lokalt medejerskab og forankring

De overordnede vilkår for etablering af vindmøller i Danmark er defineret af den europæiske lovgivning, herunder EU Kommissionens retningslinjer for statsstøtte på miljø- og energiområdet. Der er i de europæiske rammevilkår for statsstøtte på miljø- og energiområdet taget hensyn til behovet for lokal forankring af landvind, da EU Kommissionens retningslinjer for statsstøtte indeholder en mulighed for at undtage mindre landvindprojekter fra kravene om tildeling af støtte på baggrund af udbud.

Ellemarksvej 47
DK-8000 Aarhus C

Tlf. 8611 2600
Fax 8611 2700

info@dkvind.dk
www.dkvind.dk

giro 6 33 79 10
cvr. 88 46 85 11

Konkret er det indeholdt i Kommissionens retningslinjer for statsstøtte, at projekter med 6 møller kan tildeles tilsagn om støtte uden deltagelse i et udbud. Hensigten med undtagelsen er at give medlemsstaterne mulighed for at sikre den lokale opbakning til den grønne omstilling f.eks. gennem lokalt ejerskab af mindre vindmølleprojekter. Den lokale opbakning har været afgørende for den danske vindmølleplanlægning og accepten af vindmøller i landskabet.

Denne undtagelse har man bl.a. benyttet i den nye tyske ordning for landvind (EEG 2017), som trådte i kraft 1. januar 2017. De første udbud, der er blevet gennemført på baggrund af EEG 2017, blev afsluttet i maj 2017.

Resultatet af disse tyske udbud var, at 93 % af vinderne i udbuddet var lokale borgerprojekter, og det totale udbud var samlet på 807 MW. De lokale projekter udgjorde 2/3 af de samlede bud og var derfor overrepræsenteret i vindergruppen.

Den tyske ordning indeholder lempeligere krav til projekter på højst 18 MW med mindst 51 % lokalt ejerskab, da disse projekter kan deltage i udbuddene af landvind på andre vilkår end andre projekter.

Bl.a. har de lokale projekter altid mulighed for at vælge at modtage et tilskud svarende til den højeste budpris i et eventuelt udbud ("pay-as-clear"-princippet).

Det er yderligere ikke nødvendigt for et lokalt projekt at have opnået en godkendt lokalplan inden deltagelse i et udbud. På den måde fjernes en del af risikoen ved at overgå til udbud for mindre aktører på markedet, da planlægningsprocessen kan være en betydelig byrde for nye landvindsprojekter.

Derudover skal hvert borgerprojekt i Tyskland være ejet af minimum 10 juridiske personer. I Danmark bør skattemæssige forhold også inddrages i udformningen af nye rammevilkår.

Det vil være en mulighed at overveje at indføre en lignende undtagelsesordning i Danmark for at sikre en fortsat lokal opbakning til etablering af landvindmøller og et fortsat bredt og alsidigt ejerskab af den danske landmøllekapacitet. Støtteniveauet for lokale projekter kunne stadig fastsættes ud fra f.eks. de vindende bud i et udbud for større projekter efter "pay-as-clear"-princippet.

I forhold til en fremtidig dansk model for lokal forankring af ejerskabet af landvindmøller vil det være hensigtsmæssigt, at ordningen bliver inspireret af den tyske ordning, da denne allerede er godkendt af EU Kommissionen, og dette kunne lette godkendelsesprocessen for en eventuel dansk ordning. Men det vil dog yderligere være hensigtsmæssigt at foretage en grundig evaluering af de første tyske udbud inden en fastlæggelse af nye rammevilkår for lokal forankring af møller i Danmark.

2. Teknologineutrale udbud – planlægningsmæssige rammevilkår, som står i vejen for lige konkurrence

Et teknologineutralt udbud bør i udgangspunktet betyde, at alle VE-teknologier konkurrerer, dvs. havvind, landvind, solceller, biomasse og biogas. Med et teknologineutralt udbud er det nødvendigt at skabe lige konkurrencemæssige vilkår imellem disse teknologier, hvilket ikke er realistisk på kort sigt. Alene forhold som varmebindingen, nettilslutningsregler, skatte- og afgiftsregler samt eksisterende VE-tilskud til f.eks. biogas vil gøre det umuligt på kort sigt.

Selv hvis man tænker sig et teknologineutralt udbud alene mellem f.eks. landvind og solceller i Danmark vil der være mange udfordringer pga. vidt forskellige planlægningsmæssige rammevilkår for de to teknologier, som kan begrænse mulighederne for en lige konkurrence. Uden ens rammevilkår er der risiko for, at det ikke vil være den mest omkostningseffektive teknologi, som vinder udbuddet, hvilket over tid kan medføre samfundsøkonomiske tab.

Den største forskel i rammevilkårene for de to teknologier skal findes i de planlægningsmæssige rammevilkår for de to teknologier. Dette kommer til udtryk ved, at planlægningsprocessen for landvind er generelt mere omfangsrig end for solceller, hvilket medfører en øget usikkerhed for en projektudvikler i opstartsfasen af et projekt. Planlægningsprocessen kan tage flere år og kræver betydelige investeringer lang tid før selve etableringen af et projekt.

For landvind findes en række ordninger, benævnt de fire VE-ordninger, som medfører yderligere planlægningsmæssige byrder for en projektudvikler.

Her skal specielt nævnes køberetsordningen, som pålægger projektudvikleren at sælge 20 % af et projekt til lokalsamfundet ud fra de opgjorte omkostninger ved projektet. Værditabsordningen pålægger projektudvikleren at erstatte tab på ejendomme tæt ved nye landvindmøller.

Flere kommuner har desuden valgt, at opstille yderligere krav i planlægningsprocessen, f.eks. ved et øget krav til støj end hvad der er indeholdt i støjbekendtgørelsen. Lollands kommune har f.eks. indført et krav om, at der indenfor 1 km af et nyt projekt højst må være to ejendomme. Dette stiller yderligere krav til projektudviklerens opkøb af ejendomme.

Udover de lovgivningsmæssige fastsatte krav har enkelte kommuner også valgt at opsætte egne krav til nye vindmølleprojekter. En kommune har f.eks. indført øget betaling til lokalsamfundet gennem forskellige samarbejdsaftaler med potentielle projektudviklere.

Med et teknologineutralt udbud skal man ikke kun sikre ens vilkår mellem de konkurrerende teknologier, men også lovgivningsmæssigt gøre det umuligt at indføre lokale særkrav til opstilling af VE-kapacitet.

3 Opsummering

Det er ovenfor illustreret, at de planlægningsmæssige rammer for etablering af landvind pålægger denne type teknologi betydelige byrder

og usikkerheder i udviklingsfasen, som delvist er bestemt på nationalt niveau af politiske vilkår og delvist i lokalområder.

Rammevilkårene for et teknologineutralt udbud bør sikre, at der tages hensyn til disse planlægningsmæssige vilkår for landvind.

Teknologineutrale udbud bør derfor ikke indføres før rammevilkårene for de berørte teknologier har været genstand for en analyse af konsekvenserne af de forskellige rammevilkår. Uden ensartede konkurrencevilkår mellem forskellige teknologier i det samme udbud kan det ikke forventes, at den mest omkostningseffektive teknologi vil vinde et eventuelt udbud.

I forbindelse med udarbejdelsen af det kommende energiforlig kan der igangsættes analyser, som bør være gennemført inden et eventuelt teknologineutralt forsøgsudbud.

For yderligere oplysninger kontakt:

Søren Klinge
Danmarks Vindmølleforening
Mail: sk@dkvind.dk
Mobil: 50693259